

שבת שלום ומבורך.

מאיר שולביץ - מרדכי זיסקינד הגר

השאלות בלבד עבור אלו הרוצים לשלוח תשובות (ולהיכנס להגרלה)

ב' קושיות לשיטת ב"ש בגירושין מפסוקים מפורשים בפרשתינו

שאלה. א. (כא-ז) אִשָּׁה זָנָה וְחָלְלָה לֹא יִקְרָחוּ וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִשָּׁה לֹא יִקְרָחוּ כִּי־קֹדֶשׁ הִיא, צ"ע לבית שמאי שסברי (גיטין צ ע"א) שלא יגרש אדם את אשתו אא"כ מצא בה דבר ערוה, א"כ למה התורה חזרה ואשה גרושה מאשה לא יקחו, הרי זה כבר בכלל זונה האסורה, המופיעה בתחילת הפסוק **שאלה. ב.** ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה ושבבה אל בית אביה, וצ"ע איך יתרוצו ב"ש מקרא מלא כאן, שמשכח"ל בת כהן גרושה שחזרת לאכול בתרומה, והרי אם נתגרשה משום שנמצא בה דבר ערוה א"כ אינה חוזרת לאכול בתרומה דהא קי"ל יבמות סח ע"א שאם נבעלה לפסול אינה אוכלת מתרומה וקדשים.

מדוע צריך גזיה"כ למעט שבספק לא יטמא

שאלה. ולאחותו הבתולה וגו' לה יטמא כ"א ג', ובתו"כ דרשו (בפרשת א' פכ"ג) לה יטמא מטמא הוא על הוודאי ואינו מטמא על הספק, וכן נפסק ברמב"ם (פ"ב מהל' אבל ה"ג). וצ"ע למה צריך פסוק למעט את הספק והא ספקא דאורייתא לחומרא ומספק לא נוכל להתירו לטמא עצמו ולהכניס עצמו בספק איסור של תורה דכהן מוזהר על הטומאה וכל שאין ברור שהוא קרוב צריך להיות אסור לו להטמא.

האם לאשת כהן מעוברת מותר להיכנס באוהל המת.

שאלה. בפסוק בפרשתינו לנפש לא יטמא בעמיו, עי' בש"ך (י"ד סי' שצ"א סק"א) דהביא בשם הרמב"ם דאשת כהן מעוברת מותרת להכנס לאהל המת דהוי ספק ספיקא ספק נקבה וספק נפל, וצ"ע דקי"ל עובר ירך אמו הוא והרי היא לא מוזהרת על הטומאה דבני אהרן ולא בנות אהרן ולמה הוצרך לספק ספיקא.

האם לכהן מותר לעבור ניתוח קיצור קיבה

שאלה. צ"ע אם לכהן יהיה מותר לעבור ניתוח קיצור קיבה במקום שאין זה פיקו"נ אצלו, דהרי מטמא עצמו בידים (באוהל) לאבר שמורתים ממנו ואסור לכהן להיטמאות אפילו לאבר אדם מן החי (בכוזית).

האם יש היתר של פיקו"נ שכהן יהיה מותר

שאלה. בפסוק לנפש לא יטמא בעמיו, בתו' ב"מ כתבו דהא דנטמא אליהו לתינוק להחיותו אם פנחס זה אליהו וכהן הוא איך הותר לו לטמאות כדי להחיותו משום פקו"נ ע"ש, וצ"ע דלא מצאנו פקו"נ להחיות מתים וכל דין פקו"נ הוא על החי שלא ימות אבל לא מצאנו מצוה של פקו"נ להחיות מתים. ב. צ"ע לדינא מה הדין מי שרצח איש ואיש אחר הצליח להחיות אותו האם הרוצח יהיה חייב מדין רוצח.

מוחל על הכהן על וקדשתו האם חייב עשרה זהובים

שאלה. מי שכיבד כהן ליטול מנה בראש או בזימון, והכהן מוחל על כבודו, ולא רוצה, האם יהיה חייב לו הכהן עשרה זהובים שהפסיד לו המצוה. [ועיין בהת"ס חולין פ"ז ע"א שביאר שעשרה זהובים איננו ערך המצוה אלא על הצער שמנע ממנו קיום מצוה].

מצות וקדשתו ככהן שמת

שאלה. האם יש ענין להקדים קבורת כהן מת מצד וקדשתו או שלא שייך וקדשתו אצל מת.

הטעם של וקדשתו

שאלה. וְקֹדֶשׁוֹ כִּי אֶת לֶחֶם אֱלֹהִים הוּא מְקַרֵּיב קֹדֶשׁ יְהוָה לָךְ, צ"ע הרי זה ג"כ כשר בהקרבה בבמה כמבואר בנבחים ק"ג, וא"כ איך התורה תלתה את הטעם של וקדשתו, בכך שאת לחם אלוהים הוא מקריב הרי זה גם כשר בהקרבה בבמה, וגם יכול להקריב.

את אביה היא מחללת - אחריות האב למעשי ילדיו

שאלה. בגמ' סנהדרין דף נב עמוד א, האי את אביה היא מחללת, מאי דריש ביה? - מבעי ליה לכדתניא, היה רבי מאיר אומר: מה תלמוד לומר את אביה היא מחללת - שאם היו נוהגין בו קודש - נוהגין בו חול, כבוד - נוהגין בו בזיון, אומרים: ארור שזו ילד, ארור שזו גידל, ארור שיצא זו מחלציו. א. צ"ע איך מותר לנהוג באב בזיון הרי יש מצות וקדשתו. ב. מה יהיה אם האב אנוס לגמרי בכך שיצאה לתרבות רעה, כס יהא דין זה, (דמ"א או"ח קכו). ג. האם כל דין זה רק בביתו, ומה קורה כשיבנו ח"ו יצא לתרבות רעה.

החילוק בין אשת כהן לשפחת כהן

שאלה. וכהן כי יקנה נפש קנין כספו הוא יאכל בו, למדו מפסוק זה דכהן שקנה שפחה או עבד יאכלו בתרומה מדין קנין כספו, וכן אשת כהן אוכלת בתרומה מדין קנין כספו דנקנית לו בכסף להיות לו לאשה ובאשת כהן שנעשיית חללה אינה אוכלת בתרומה, וצ"ע מה שזנה אשה משפחת כהן דיש לה דין זונה ומ"מ אוכלת בתרומה דהא זונה וחללה לכא' דינם שוה בכהונה, וביותר תמוה לפמש"כ התו' בפ' הבא על יבמות יבמות נ"ז ד"ה לאו בקדושת' קאי דמשמע מדבריהם דאפי' כשאשתו מותרת לו כיון דחל עליה דין חללה לא אכלה ולמה תהא גרועה מן השפחה שנתחללה לכהונה דאוכלת בתרומה.

החילוק בין הנושא אשה שנתגרשה ב' פעמים משוחט אם על שני בנים

משיב כהלכה פרשת אמור (תשע"ה)

ש"ת בעניני הפרשה

שאלה. אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד, ועי' בהולין פ"ב דס"ל לסומכוס דהשוחרט את שני בניה ואח"כ שחט את האם עובר בשני לאוין, וצ"ע מאי שנא דגבי כהן שנשא אשה שנתגרשה ב' פעמים דאינו לוקה אלא אחת וכאן על שחיטה אחת עובר ב' לאוין והא המעשה הוא אחד כמו שנשא גרושה.

מקור הילפותא לתוספת שבת

שאלה. בגמ' בר"ה דף ט' א' למדו מן הפסוק ועניתם את נפשותיכם בתשעה דין תוספת שבת ויו"ט, וצ"ע מדוע חידשה התורה דין זה שמוסיפין מחול על הקודש דוקא ביו"ט וזמזו למדו לשבת ולכל המועדים ולא חידשה זאת בשבת התדירה שבה נכתבו כל איסורי המלאכה ודיני השבות.

האם נשים חייבות בג' יו"ט.

שאלה. הרמב"ם בהלכות יו"ט פ"ו ה"ז כתב שכשים שמצוה לכבד שבת ולענגה כך כל ימים טובים ואמר בהם מקרא קדש וכבר ביארנו הכיבוד והעונג בהלכות שבת, ובהלכות שבת פ"ו ה"ה כתב שמכבוד השבת שיתקן ביתו מבעוד יום ויהיה נר דלוק ושולחן ערוך, ובפ"ה ה"א כתב שמצות הדלקת נרות בכלל עונג שבת וצ"ע דהנה הגרע"א כתב (בתשובה א') שנשים פטורות מדין כבוד ועונג יו"ט דהו"ל מ"ע שהו"ג, ורק בשבת חייבות, וצ"ע א"כ היאך נשים מדליקות נרות יו"ט ומוציאות יד"ה את בעליהן שהיבין מדינא.

שלוחו של אדם כמותו

שאלה. ורגמו אותו כל קהל, ובפרש"י במעמד כל העדה מכאן ששלוחו של אדם כמותו, ומבואר דאף דהיה מצוה על כל העדה מ"מ שייך בזה שלוחו של אדם כמותו, וצ"ע דבבית הלוי ח"א כתב דכל מצוה שהאדם חייב לעשותו לא שייך לומר שנעשה שליח לאחרים בזה כיון דגם הוא מצווה בהמצוה נעשית המצוה עבורו ולא עבור המשלח, וכגון במילה כשיש מצוה על כל ישראל אין יכול אדם אחר שאינו האב לשלוח מוהל ויאמר לו שימול עבורו כיון דכל ישראל מצווים במצוה זו וא"כ גם כאן הא היה מצוה על כל העדה ואיך יעשה א' שליח לאחרים.

~ מדור אחודה חידה ~

חידה. היכן מצינו שיש עניין באדם שיהיה גבוה. (מרומו בפרשה בתו"כ.)

חידה. איזה איש מותר לישא אשה, שלא תהיה מבוגרת מגיל שתים שיערה ומחצה.

~ הלכות שבת ~

יש להסתפק. הנה מצינו שבער"ש מותר לקנות צרכי שבת קודם התפילה, צ"ע האם מותר לו להוסיף לקנות אף עוד קצת מוצרים שהם לא לצורך שבת, או שבוה אין לו היתר כלל.

כללי השתתפות במדור משיב כהלכה

- 1, כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה על סך 1000 ש. 2, כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכוייו בהגרלה. 3, כל חודש, לאחר ראש חודש יעריך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה ייבדקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות. 4, ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש. 5, שימו לב חשוב מאוד: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 0775558617 או במייל meir.s1000@gmail.com נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו, וכמו"כ שם מלא ועיר וטלפון וכמו"כ נא לציין על איזה פרשה השיבו. [לברורים ופרטים נוספים בטלפון 0533154010 בשעות הערב בין 8:00 ל-9:00 בלבד]. השולחים בכתב יד, בפקס, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה. -יש עדיפות לשלוח התשובות מוקלד במייל כי כך זה ייכנס בעזה"ל לספר שיצא לאור בעתיד בל"נ. -

תשובות ניתן לשלוח עד ר"ח סיון תשע"ה.

<שם הזוכה לחודש ניסן הרב אברהם אינשטיין מודיעין עילית>

ב' קושיות לשיטת ב"ש בגירושין מפסוקים מפורשים בפרשתנו

שאלה. א (כא- ז) אִשָּׁה זֹנָה וְחָלְלָה לֹא יִקְחוּ וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מְאִישָׁהּ לֹא יִקְחוּ פִּי קֹדֶשׁ הֵוא, צ"ע לבית שמאי שסברי (גיטין צ ע"א) שלא יגרש אדם את אשתו אא"כ מצא בה דבר ערוה, א"כ למה התורה חזרה ואשה גרושה מאשה לא יקחו, הרי זה כבר בכלל זונה האסורה, המופיעה בתחילת הפסוק

שאלה. ב ובת כהן מי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה ושבה אל בית אביה, וצ"ע איך יתרוצו ב"ש מקרא מלא כאן, שמשיכח"ל בת כהן גרושה שחוזרת לאכול בתרומה, והרי אם נתגרשה משום שנמצא בה דבר ערוה א"כ אינה חוזרת לאכול בתרומה דהא קי"ל יבמות סח ע"א שאם נבעלה לפסול אינה אוכלת מתרומה וקדשים.

תשובה.

א. ראה בפני יהושע בגיטין שם, שכתב וז"ל משנה ב"ש אומרים לא יגרש אדם את אשתו אא"כ מצא בה דבר ערוה. ומשמע בגמרא דהיינו דבר ערוה ממש שזינתה בעדים ברורים, וע"כ איירי שלא בהתראה דאי בהתראה בת סקילה היא. ואין להקשות לבית שמאי הא דכתיב בכהן הדייט גרושה וזונה לא יקח גרושה למה לי הא כל גרושה זונה היא, אלא דשפיר איצטריך גרושה למאי דמסקינן בשמעתין דבדיעבד מ"ע מודו דאי עבד עבד, ואף על גב דאמרינן בעלמא דאי לא כתב קרא היינו דאי להתירא אבל דאי לאיסורא כתב קרא כדאיתא ביבמות (דף ע"ט ע"ב). ומכל שכן דאתי שפיר טפי לשיטת הפוסקים דב"ש וב"ה לא איירי אלא בזיווג ראשון, או לשיטת הסוברים דלא פליגי אלא מן הנשואין ולא מן האירוסין כמו שהביא בספר גט פשוט, אלא דלא מסתבר לי דקרא סתמא כתיב וכמו שאפרש לקמן. ויותר נראה דלא פליגי ב"ש וב"ה אלא לענין לגרשה בע"כ אבל מדעתה אפשר דבכל ענין שרי וכדאיתא בש"ע א"ע (סי' קי"ט סע' ב'):

ב. קושיא זו הקשה החיד"א בספרו פני דוד (כאן בפרשה), ותרין, דאף לבית שמאי כל היוצא למלחמה היה מותר גט כריתות לאשתו, שמא ימות במלחמה ללא עדים ותשאר עגונה, על גרושה כזאת שלא נמצא בה כל ערות דבר דברה תורה.

ג. נ"ל דאפי' לבית שמאי יהא מותר לגרשה באופן שעברו י' שנים ולא ילדה, (דבאותה משנה נחלקו ב"ש וב"ה מהו מצות פרי' ורבי', ובהמשך המשנה תני שיכול להוציאה אם לא ילדה וב"ש לא נחלקו ע"ז) לכן שפיר יש אופן שאינה זונה.

ד. בספר אבני ציון מתרין, היכא שאחד קידש להאם ואח"כ קידש בתה דמותר בה כיון דלא נשא את האם רק קידשה ואח"כ מנס את הבת בחופה ונאסר בהאם, וא"כ בכה"ג הא מותר לגרשה כיון דאסורה לו וגם ערות דבר קרינא בה דאסורה עליו משום עריות, וזונה לא הוה, ולכן צריך קרא לאסרה משום גרושה.

ה. ונ"ל דבאמת גם לב"ש משכחת גירושין בהיתר בלא דבר ערוה, כגון ביבמה שנפלה ליבום לפני חייבי לאוין, דמדאורייתא מותרת בביאה ראשונה מצד עשה דוחה ל"ת ובביאה שניה אסורה, ובכה"ג פשוט דגם לב"ש יכול לגרשה כיון שא"י לדור עמה.

מדוע צריך גזיה"כ למעט שיבספק לא יטמא

שאלה

ולאחותו הבתולה וגו' לה יטמא כ"א ג', ובתו"כ דרשו (בפרשתא א' פכ"ג) לה יטמא מטמא הוא על הוודאי ואינו מטמא על הספק, וכן נפסק ברמב"ם (פ"ב מהל' אבל הי"ג), וצ"ע למה צריך פסוק למעט את הספק והא ספקא דאורייתא לחומרא ומספק לא נוכל להתירו לטמא עצמו ולהכניס עצמו בספק איסור של תורה דכהן מוזהר על הטומאה וכל שאין ברור שהוא קרוב צריך להיות אסור לו להטמא.

תשובה.

שז"ת בעניני הפרשה

א. כבר הק' בן בנמוק"י ריש הלכות טומאה, ובמשך חכמה כאן כ' די"ל דקמ"ל בכה"ג דספק נתארסה אחותו ולאחותו ארוסה אינו מיטמא ואף דאיכא חזקה שלא נתארסה אפ"ה אינו נטמא לה עכ"ד, ובביאור הדברים י"ל דכיון דדרשינן דעל הודאי הוא נטמא הרי בעינן ודאי גמור וע"י חזקה ל"ה ודאי גמור וכעין שכ' בשטמ"ק ב"מ ו' ב' בשם הרא"ש דרוב ל"ה ודאי ה"נ חזקה ל"ה ודאי, ושז"ר במנ"ח מצוה רס"ד אות י"ג שתי' קושית הנימוק"י כע"ז דקמ"ל קרא דאף במקום רוב אינו נטמא ואסברה משום דרוב ל"ה ודאי ומשה"ק במנ"ח שם אות כ"ה דא"כ איך נטמא לאביו הא לא ידעינן שהוא אביו אלא מכא רוב כדאי' חולין י"א א' י"ל עפי"מ שייסד בש"ש ש"ב פט"ו ובש"ד פ"ב דברובא דליתא קמן דל"ה כלל ספק שפיר חשיב ודאי ובהי' הגרע"א הנדמ"ה בכתובות דט"ו הובא מתש' הגרע"א בכת"י ולא ברידא אם הוספה זו היא מהגרע"א עצמו שהוכיח בן ממעשר בהמה גופי' דדלמא טריפה היא והרי כ' הרא"ש דרוב ל"ה ודאי וע"כ דהך רוב ל"ה כלל בגדר ספק ושפיר חשיב ודאי.

ב. מחלוקת ראשונים היא, אם ספיקא דאורייתא מן התורה לחומרא. אמנם שיטת הרשב"א דהוא מן התורה, ולדבריו צריך ליישב מ"ט הוצרך קרא לאסור ספק. והיה מקום לדון, שבא הפסוק לחייב מלקות, וראיתי בן בספר אחד על הרמב"ם שמו נזה שלום לג"א מאמריקה, עיי"ש שהאריך. אך צ"ע לדינא, דאף שנתמעט, מכל מקום לכאור' התראת ספק היא, ויל"ע בזה. וראיתי בשלמת חיים סימן צ', ששאלו לו מ"ש במעשר בהמה פרכינן איצטריך קרא למעוטי עשירי, ובטומאת כהנים בעינן קרא. ותיירץ בזה"ל: אינו דומה, דבעשירי כיון דהוא ספק אינו עשירי, משא"כ באחותו. ונראה בכונתו, דבמעשר בהמה בעינן יסוד העשירי הוא "דין עשירי", ובספק לא חייל דין עשירי, אבל טומאת קרובים יסודה במציאות שהם קרובים, וספק קרובים הוא ספק במציאות, ועל ספק במציאות צריך קרא למעוטי. ולכאורה כונתו שילקה, דאל"ה אין נפק"מ בהנ"ל, ויל"ע. אמנם הרדב"ז בביאורו להרמב"ם הלכות אבל פ"ב הל' י"ח כתב ב' מהלכים, או דס"ד דכיון דטומאת קרובים הותרה מכללו תותר נמי אצל ספק, ומהלך ב' דס"ד שיהיו כמתי מצוה קמ"ל דלא, וזה תליא בסוגיא דיבמות גבי אשתו קטנה לא אונן ולא מיטמא לה. ולא הזכיר שנפק"מ לענין מלקות, וצ"ע.

ג. בקובץ עיון הפרשה (לד) הובאו ט"ו תשובות. א. הגר"ח קנייבסקי תירץ כיון שיש גם חובה להטמא לקרובים וכו"ע בסוטה וספיקא דאורייתא לחומרא וחייב להיטמאות והוי ספק כנגד ספק וס"ד עשה דהטמא דוחה ל"ת דלא תטמא. ב. הגר"מ אורחי תירץ דמיירי בגזונא של רוב שהוא אחיו, אבל כיון שאין רוב עושה ודאי כשיטת תוס' רא"ש בב"מ דף ו' ע"ב על זה בא מיעוטא. ג. בפירוש ר"ש משאנץ והרמב"ן בתורת האדם הובא בחקרי לב (יו"ד ח"ב עמ' עט) כתבו דעיקר קרא אתיא לשאר מילי, והאי דרשא אסמכתא בעלמא היא. ד. בספר דרך הקודש תירץ דמצות עשה הוא לה יטמא, וסד"א דקולא הוא אם היינו אומרים דלא יטמא. ה. המהרי"ט (יו"ד ח"ב ס"א) תירץ דקרא אתא למימר שזה בכלל הלאו שאסור להטמאות, ונפק"מ שאם עבר ונטמא לוקה עליו. ו. הב"ח (על נמוק"י בהל' טומאה אות צ) כתב דבא הכתוב לחייבו בעשה מלבד הלאו, דלאו הבא מכלל עשה עשה. ז. רדב"ז (על הרמב"ם הל' אבל פי"ג) כתב שכיון שטומאה הותרה מכללה אצל קרובים, סד"א דאפילו אצל הספיקות נמי הותרה, קמ"ל קרא דלא יטמא אודאי קאי. ח. עוד תירץ שם הרדב"ז דאי לאו קרא הו"א להתיר דחשיב כמות מצוה, דזיל הכא ודחי לה, ומי שירצה יטמא לה ואף כהן, קמ"ל קרא דנאסר. ט. בש"ש (פ"א פ"ד) הביא תירוץ הפר"ח דהחידוש הוא באחותו שהיא ספק מגורשת, וחידוש קרא באשתו שהיא ספק מגורשת כיון דאית לה חזקת אשת איש, מהו דתימא ליטמא לה, קמ"ל. י. בש"ש שם תירץ דהכא מיירי דאיתרע החזקה, והו"א דניקל בזה כהא שכתב הרשב"א דבספק הבא מחמת מקרה דינו מן התורה לקולא, ע"כ אתא קרא לחדש דאזלינן לחומרא ולא יטמא לה. יא. דהחידוש הוא דעל הספיקות אינו מטמא וילפינן מיניה דגם על רוב אינה מטמא. יב. המשך חכמה מיישב כיון דמצוה למימר דמוקמינן על חזקה דלא נבעלה לאיש ולא נתארסה, והו"א דהאי חזקה תפשוט לספיקא ושפיר יתחייב ליטמא ככל אחותו, קמ"ל קרא דאינו מטמא. יג. לשיטת הראשונים דלה יטמא קאי נמי על ישראל, והיינו שיש מצוה להיטמא לקרובים, א"כ י"ל דמיעוטא נמי איירי לגבי ישראל, דכיון דהישראל אינו מוזהר על טומאה, יבוא ספק אחותו ויחייבו ליטמא כדין אחות ודאי, קמ"ל קרא דבספק אחותו הרשות בידו להיטמאות כמות בעלמא. יד. דבכל התורה אמרינן דאחותו ספק, הרי היא כאחותו לגבי עריות וכדומה, הו"א שצריך להיטמאות לה כאחותו ודאי, קמ"ל קרא דספק אחותו אינה כאחותו לגבי טומאה. טו.

משיב כהלכה פרשת אמור (תשע"ה)

שז"ת בעניני הפרשה

די"ל דאם עבר ונטמא באופן דכלפי שמיא מבורר שהיא אחותו דאין בזה איסור כיון דיש לו חוסר ידיעה, קמ"ל דבספק זה נמי הוי איסור להיטמות.

האם לאשת כהן מעוברת מותר להיכנס באוהל המת.

שאלה.

בפסוק בפרשתנו לנפש לא יטמא בעמיו, עי' בש"ך (יו"ד סי' שע"א סק"א) דהביא בשם הרוקח דאשת כהן מעוברת מותרת להכנס לאהל המת דהוי ספק ספיקא ספק נקבה וספק נפל, וצ"ע דקי"ל עובר ירך אמו הוא והרי היא לא מוזהרת על הטומאה דבני אהרן ולא בנות אהרן ולמה הוצרך לספק ספיקא.

תשובה.

בשז"ת חת"ס (יו"ד סי' שנ"ד) וכתב, דמשום חומרא דכהונה חשש הרוקח לדעה שעובר אינו ירך אמו, ולכן כתב הטעם משום ספק ספיקא, אבל באמת מעיקר דינא ל"צ לזה, דהיא אינה מוזהרת בטומאת מת.

ב. המשנה ברורה סימן שמ"ג כתב בשם הנתיב חיים, דאיירי דוקא בקרבו ימיה ללדת.

ג. י"ל דעובר במעי אמו למרות שאמו היא נקבה אך הוא יש לו דין של זכר והרי העובר מתייחס אחר אביו שהוא זכר וגם כהן וממילא גם העובר הוי כהן והא דהוי זר צ"ל דלגבי אכילת תרומה כיון שהוא במעי אמו עשו אותו לדין זה כמו זר אבל מ"מ הוא מתייחס אחר אביו הכהן וחשיב זרע אהרן ולכן אי לאו ס"ס היה אסור ליכנס באהל המת ולטמא את העובר שהוא כהן זכר.

האם לכהן מותר לעבור ניתוח קיצור קיבה

שאלה.

צ"ע אם לכהן יהיה מותר לעבור ניתוח קיצור קיבה במקום שאין זה פיקו"נ אצלו, דהרי מטמא עצמו בידים (באוהל) לאבר שכורתיים ממנו ואסור לכהן להיטמאות אפילו לאבר אדם מן החי (בכזית).

תשובה

נראה דקיבה אין בה עצם, וממילא בשר מן החי לבד אינו מטמא רק אבר מן החי, כמבואר ברמב"ם פ"ב מטומות מת ה"ב.

האם יש היתר של פיקו"נ שכהן יחיה מתים

שאלה.

בפסוק לנפש לא יטמא בעמיו, בתו' ב"מ כתבו דהא דנטמא אליהו לתינוק להחיותו אם פנחס זה אליהו וכהן הוא איך הותר לו לטמאות כדי להחיותו משום פקו"נ ע"ש, וצ"ע דלא מצאנו פקו"נ להחיות מתים וכל דין פקו"נ הוא על החי שלא ימות אבל לא מצאנו מצוה של פקו"נ להחיות מתים. ב. צ"ע לדינא מה הדין מי שרצח איש ואיש אחר הצליח להחיות אותו האם הרוצח יהיה חייב מדין רוצח.

תשובה.

שו"ת בעניני הפרשה

א. עי' בתו' נדה מ"ד דיש דין פקו"נ על העוברים אעפ"י דאין מצות פקו"נ להציל עובר ומ"מ דוחה שבת אף דאין מצוה בהצלתו דגוף המעשה של פקו"נ דוחה ולא המצוה, וכן צ"ל בתינוק שמת אם יש בזה ענין של פקו"נ עצם ההצלה דוחה את הטומאה ואין זה מדין המצוה דדוחה איסור טומאה דאח"כ קוה"ע ס"ט ס"ק ז ח, והבאור דלמדנו דמוטב שיחלל שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה ולמדנו מקרא דוחי בהם ובא זה ולימד על זה דלא רק מכח המ"ע נצטוינו לעבור על חלול שבת וכיו"ב כדי להציל את ישראל רק כדי שישמרו שבתות הרבה הוי סברא דניתן לדחות את המצוה שעליו כעת ואם זו סברא א"כ שייך גם במקום דאין מצוה להחיותו. ב. ראיתי שהגרש"ז נקט שיהא חייב מדין רוצח והוא חידוש עצום.

ב. באור החמה עמ"ס ב"מ שם תירץ דכיון שאלוהו יכול להחיותו לא חשיב מת כיון דסמיי' בידו וחשיב כחולה, וכן ראיתי בשיטה מקובצת בשם תלמידי רבינו פרץ שאלוהו החיה את הילד כיון שסופו לחיות כחי דמי. ולפ"ז מסתבר כיון דאצל אלוהו לא חשיב מת א"כ גם הרוצח לא יהיה חייב אולם נראה דהרוצח כן יתחייב דחייב רציחה נמדדת כלפי הרוצח והרי אצלו הוא חשיב מת וממילא הוא מתחייב משום רציחה. וע"ע בספר משנת יהודה על הרמב"ם הלכות שבת (פ"ב ה"ז) דכתב דההיתר של פקו"נ בעובר אינו מדינא של וחי בהם אלא כמש"כ הרמב"ן בתורת האדם שער הסכנה שהוא מטעם חלל עליו שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה וא"כ משום סברא זו שרי גם להיטמות משום שעצם פקו"נ הוא דדוחה את האיסורים. וע"ע מה שדן בזה בהרחבה בספר אשל אברהם להגרא"י ניימארק (נשים ח"ב סי' ו).

מחל על הכהן על וקדשתו האם חייב עשרה זהובים

שאלה.

מי שיביד כהן ליטול מנה בראש או בזימון, והכהן מוחל על כבודו, ולא רוצה, האם יהיה חייב לו הכהן עשרה זהובים שהפסיד לו המצוה. [ועיין בכת"ס חולין פ"ז ע"א שביאר שעשרה זהובים איננו ערך המצוה אלא על הצער שמנע ממנו קיום מצוה.]

תשובה.

הנה ידוע דמחלוקת הראשונים אי כהן יכול למחול על כבודו דהרמב"ם (מ"ע מצוה לב) כתב דצריך לכבדם אפילו בע"כ והמרדכי (סי' תא) כתב דמהני מחילה ועיין ברמ"א או"ח סי' קכח) ובשו"ע והנושא"כ שם מחלוקת בזה אי מהני מחילת הכהן או לא

והנה להשיטות דלא מהני מחילת הכהן פשוט שאינו צריך לשלם דמחילתו לאו מחילה ואכתי איכא מצוה ולא הפסיד ממנו מידי דעוד בידו לקיים המצוה ואפילו להשיטות דמהני מחילה אפ"ל ב' טעמים למה ליכא הפסיד מצוה א- דהא מי יימר דלא קיים וקדשתו בזה שאמר להכהן לקחת מנה ראשון וזה שהכהן לא רצה לקחת זה תלוי בידו אבל המצוה על הישראל הוא לתת רשות ולכבד הכהן שיקח ראשונה והוא עשה ככה מה איכפת לנו אם לבסוף לא לקח וכי בזה נגרע מה שהוא מיבד את הכהן ועיין בשו"ת מהר"ם שיק (או"ח סי' נט) שכתב דאם המצוה היה על הכהן לקח ראשון היה הדין דאם אחד לוקח ראשון הפסיד המצוה מן הכהן וצריך לשלם לו י' זהובים אבל מסתבר דהמצוה עלינו לכבדו עיי"ש וכיון שכך כל שהאדם מיבד את הכהן אפילו לא קיבל את הכיבוד קיים המצוה

ב- אפ"ל דמצוה זו לא דומה לשאר מצוות דהא תינח במצות כיסוי דם או ברכהמ"ז דהמצוה איכא בכל אופן וא"א לפטור ממנו שם אמרינן דאם אחד חטף המצוה מחבירו צריך לשלם לו י' זהובים אבל כאן אם מהני מחילת הכהן שוב ליכא שום מצוה ונמצא שלא הפסיד לו כלום דליכא מצוה בעולם אחר מחילתו ורק בכיסוי דם שמיצות כיסוי בעולם והוא בא וכיסה הדם הפסיד מחבירו המצוה

ש"ת בעניני הפרשה

צריך לשלם לו וכי נאמר דאם אחד רצה לתת צדקה לעני והעני אינו רוצה לקבלו יהא חייב לשלם לו י' זהובים בגלל שהפסיד ממנו מצוה ודאי לא לכאורה דליכא חויב על עני לקבל צדקה ורק אם רוצה לקבל אז איכא מצוה לתת לו

ועוד אפ"ל לפי מ"ש המר"ם שיק בתשובה הנ"ל דיש חילוק אם מוחל סתם דאז לא מהני מחילה ואם רוצה לכבד רבו או אדם אחר מהני מחילתו דזה לא הוי מחילה רק זהו כבודו לכבד אדם עיי"ש וא"כ שפיר לא שייך כאן כלל לשלם י' זהובים דממ"נ אם מוחל סתם לא מהני מחילתו ואכתי המצוה במקומו עומד ובידו לקיימו ואם מכבד אדם אחר ומהני דזהו כבודו נמצא דשפיר קיים המצוה ולא מנע ממנו המצוה ועל מה לו לשלם.

מצות וקדשתו בכהן שמת

שאלה.

האם יש ענין להקדים קבורת כהן מת מצד וקדשתו או שלא שייך וקדשתו אצל מת.

תשובה.

[א] לכאורה היה מקום לומר שאין חויב להקדים הכהן, דאחרי מיתה פקע קדושתה, כדאיתא בתש"ו האדרת זצ"ל אל הגאון ר' חיים ברלין זצ"ל (עי' בספר הזכרון למרן הפחד יצחק זצ"ל הוצאת מכון ירושלים דף תרנ"ט אות ג'), וז"ל: "והנה סיים מעכתי"ה הגאון ש"י את מכתבו בדבר חידוד אחד ליישב הא דלא כיבד ר' אבהו את ר' זירא לברך ברהמ"ז מחמת כהונתו (ברכות מ"ג א') דהא ר"ז כהן היה? ויישב מעכתי"ה ר' ש"י דעובדא דא הוה בתר דשחט רבה לר"ז (מגילה ז' ב') ואף כי בעא רחמי על ואחיי מכ"מ כבר בטלה ממנו קדושת כהונתו".

[ב] וראה עוד בבספר נופת צופים הוריות י"ב ב', מה שהביא שם, ובאמת יש לדחות ראית האדר"ת חדא דהך עובדא לא בהכרח כפשוטה היה ששחטו וכידוע, ועוד דמי יימר שהיה קודם לכן דילמא היה לאחמ"כ.

ועוד הביא שם ראיה ממג"א רפ"ב סק"ז דכהן קטן אינו עולה למנין ג' (רק למנין ז' לדעת מהרי"ט בדליכא כהן גדול), והק' מג"א דהא ליכא וקדשתו בכהן קטן כיון דלאו בר עבודה וכו', ולכא' כ"ש כהן שמת שייך האי טעמא.

[ג] ואמנם יש להעיר, דבמקום שקרוביו מתעסקים בקבורת הכהן, יש לדון לענין אותם שמצוה עליהם להתעסק בקבורתו שיש להם מצוה יתירה על ישראל וכבפרשתן, דכתיב 'לה יטמא', דא"כ אפשר דיש להקדים הישראל מצד דע"י כן מרבה בעקיפין המצוה לקרובי הכהן המצווין להטמאות לקרובם המת, והיינו דמצוה זו שמא כ'הותרה' היא, או דילמא לאידך גיסא דלעולם מצוה זו כ'דחוי'ה' היא, כיון דסו"ס אסור להטמאות למת ורק שנדחו מאיסור זה לצורך קבורתו וא"כ עדיף למהר קבורתו ואע"פ שמונע מהם המצוה, וצ"ע בזה.

[ד] יעויין עוד בש"ת שבט הקהתי שדן בשאלה זו: "כשיש שני מתים בעיר ואחד מהם כהן, האם צריך להקדים ולקבור את הכהן הראשון מדין 'וקדשתו'. ובדבריו הביא את תשובת רבי שלמה אייגר שכתב כי זכות הקדימה של כהן מדין 'וקדשתו' היא רק בחייו ולא לאחר מותו 'דהיכן מצינו מצוה לכבד כהן אחר מותו'. והטעמים כי הסיבה לכך היא, משום שדין 'וקדשתו' תלוי ב"כי את לחם אלקיך הוא מקריב" - וכהן מת ודאי אינו ראוי לעבודה, ולכן אין בו דין 'וקדשתו'. [ובספר מגדים חדשים על מסכת ברכות הוסיף: "דדווקא בת"ח יש דין קדימה על העם הארץ אף אחר מיתה, משום דהת"ח כבודו אינו מצד הגוף אלא מחמת התורה שהרבה קניינו, וזה לא נתבטל במיתתו, דרק הגוף מת אבל ענין כבוד התורה נשאר אצלו. משא"כ בכהן שקדושתו קדושת הגוף, וכיון שמת אין לו שום מעלה על הישראל, וצ"ע"].

הטעם של וקדשתו

שאלה.

וקדשתו כי את לחם אלהיך הוא מקריב קדש ויהיה לך, צ"ע הרי זו ג"כ כשר בהקרבה בבמה כמבואר בזבחים ק"ג, וא"כ איך התורה תלתה את הטעם של וקדשתו, בכך שאת לחם אלוהיך הוא מקריב הרי זו גם כשר בהקרבה בבמה, וגם יכול להקריב.

תשובה.

ראה בספר שם משמואל לפרשתינו (שנה תרע"ג) וז"ל. כי את לחם אלהיך הוא מקריב קדוש יהי לך. וכ"ק אבי אדומו"ר זצלה"ה הקשה דור נמי הרי כשר בבמה, עכ"ל. ונראה דהנה הא דור כשר בבמה יש ליתן טעם עפ"י מה שאמרנו במק"א דשלשה מקומות מצינו לקרבנות, במות ומשכן ומקדש, והם נגד גוף ונפש ושכל. במות שכל אחד ואחד עושה לעצמו מתיחסות לשכל שכל אחד ואחד יש לו שכל באופן אחר ממה שיש לחברו כאמרם ז"ל שאין דעתן של בני אדם שוות, ובוזה"ק (ח"א ק"ג) נודע בשערים בעלה כל חד וחד לפום מה דמשער בלבי, והיינו דקרבנות שבבמות מקריבין את השכל להש"י ומקשרין את הנשמה בשרשה, ומשם יכולה לשאוב רוח חכמה ובינה והמשכת רוח הקודש, וכמ"ש (שמו"א י') ופגעת חבל נביאים יורדים מהבמה וגו' והמה מתנבאים, כי באמצעות הקרבן נתגבר בהם הכח השכלי עד שהגיעו לנבואה. משכן הוא תוספת קדושה שימתקרת גם הנפש להש"י, וע"כ נעשה המשכן עיקרו מבעלי חיים שיש בהם נפש, כאמרם ז"ל (שבת כ"ח א) משכן קרוי משכן ואין קרשים קרויין משכן, ואף הצומח יש בו נפש בצד מה היא הנפש הצומחת. מקדש יש בו תוספת קדושה שמקרב גם הגוף, וע"כ הוא נעשה עיקרו מדומם:

ומעתה יובן הטעם דור כשר בבמה, דהנה איתא בכתבי האר"י ז"ל שכל נשמה צריכה להתגלגל בכהן לוי ישראל, וע"כ במה שמתיחסת לשכל שהוא הנשמה, היינו להגביה ולקשר את הנשמה בשרשה, לזה כשר אף זו, שלענין נשמה אין הפרש בין כהן לוי וישראל, ונשמת העובד את העבודה היא מקשרת את נשמת בעל הקרבן, כי אחת היא נשמה של כהן ונשמה של ישראל: והנה מה שכתבנו מזההרין על מצוות יתירות, מטומאת מת ומנשואי גרושה וחללה וזונה, הגיד כ"ק אבי אדומו"ר זצלה"ה כי ענין מיתה הוא פירוד בין הנשמה שהיא מהעליונים לבין הגוף שהוא מהתחתונים, ע"כ טומאת מת יש בה כח מפריד והוא מתנגד לענין כהן שהוא המחבר עליונים לתחתונים. ויש להוסיף בזה דברים עפ"י דברי האר"י ז"ל שענין מיתה מחמת שנדבקין בו כחות הטומאה שאין הנשמה יכולה לסבול והיא מסתלקת, א"כ הטומאה עצמה היא ענין המפריד ע"כ היא מזקת לקדושת כהן המחבר. וכן נמי יש לומר בטעם גרושה דהנה אמרו ז"ל (סוטה י"ז א) איש ואשה זכו שיכנה ביניהם, ופירש"י שהרי חילק את שמו ושיכנו ביניהן י' באיש וה' באשה. ויש להבין למה נתיחד לזה שם זה. ונראה דהנה איש ואשה הם חומר וצורה לא ראי זה כראי זה והם הפכים ונצרכין לכח המאחד, והנה ידוע דשם זה רומז לספירות עליונות הנקראין תרין רעין דלא מתפרשין, ע"כ כח השם הזה לאחד את הנפרדים, חומר וצורה, לעשותם כאחד, וכשהיא גרושה מאישה מסתלק מהם שם זה, וממילא שורה לעומתו כח חיצוני דוגמתו ומחבר מה שאינו ראוי לחבר וזה עצמו הוא פירוד בין הדבקים, וכענין שכתבנו לעיל בשם האר"י ז"ל שהנשמה מסתלקת מפני כחות הטומאה, או שיתאמר בפשיטות שבאשר נסתלק ממנה כח החיבור שבקדושה שורה לעומתו כח המפריד. וזהו שרמזו ז"ל (פסחים קי"ב סע"א) גרוש שנשא גרושה ארבע דעות במטה, כי כל כחות הפירוד מתיחסים לארבע, והוא המושך לפירוד הדעות. ע"כ הגרושה מזקת לקדושת הכהן שהוא מחבר עליונים ותחתונים, מה גם אשה פסולה וזונה וחללה שאינן ראויות שתשרה בהן שם זה המחבר, ע"כ מזיקים לקדושת כהן המחבר, ע"כ נאסרו למהנים:

אך הנה כל זה במשכן ומקדש ששם מתקברים הנפשות והגופים להש"י, אבל במות ששם מתקרבין רק השכל שהיא הנשמה דהיינו שמקשרין הנשמות בשרשן, אין אלו שיש בהם ענין פירוד מזיק לזה, שענין המיתה הוא פירוד בין עליונים ותחתונים וכן הנשים הפסולות הן פירוד בין חומר לצורה, אבל לא בעליונים עצמם או בצורה עצמה, אדרבה ע"י המיתה מסתלקת הנשמה לגמרי למקור חוצבתה, א"כ לענין קרבנות שבבמה אין ענין פירוד שבין עליונים ותחתונים או בין חומר וצורה מזיק כלל:

את אביה היא מחללת - אחריות האב למעשי ילדיו

שאלה.

בגמ' סנהדרין דף נב עמוד א, האי את אביה היא מחללת, מאי דריש ביה? - מבעי ליה למדתניא, היה רבי מאיר אומר: מה תלמוד לומר את אביה היא מחללת - שאם היו נוהגין בו קודש - נוהגין בו חול, כבוד - נוהגין בו בזיון, אומרין: ארור שזו ילד, ארור שזו גידל, ארור שיצא זו מחלציו. א. צ"ע איך מותר לנהוג באב בזיון הרי יש מצות וקדשתו. ב. מה יהיה אם האב אנוס לגמרי בכך שיצאה לתרבות רעה, כס יהא דין זה, (רמ"א או"ח קכו). ג. האם כל דין זה רק בביתו, ומה קורה כשבנו ח"ו יצא לתרבות רעה.

תשובה.

החילוק בין אשת כהן לשפחת כהן

שאלה.

וכהן כי יקנה נפש קנין כספו הוא יאכל בו, למדו מפסוק זה דכהן שקנה שפחה או עבד יאכלו בתרומה מדין קנין כספו, וכן אשת כהן אוכלת בתרומה מדין קנין כספו דנקנית לו בכסף להיות לו לאשה ובאשת כהן שנעשית חללה אינה אוכלת בתרומה, וצ"ע מה שונה אשה משפחת כהן דיש לה דין זונה ומ"מ אוכלת בתרומה דהא זונה וחללה לכא' דינם שווה בכהונה, וביותר תמוה לפמש"כ התו' בפ' הבא על יבמותו נ"ז ד"ה לאו בקדושת' קאי דמשמע מדבריהם דאפי' כשאשתו מותרת לו כיון דחל עליה דין חללה לא אכלה ולמה תהא גרועה מן השפחה שנתחללה לכהונה דאוכלת בתרומה.

תשובה.

א] בקה"י (יבמות סי' מז) תירץ עפי"ד התוס' ביבמות (סא ע"א ד"ה אין) דאף דגירות ומשוחזרת אסורה לכהן בפסול זונה, מ"מ בעודה שפחה אין איסור זונה, שאינה באיסור לא יקח לפי שאין קידושין תופסין בה. והכוונה בזה דלא הוי בגדר זונה וחללה ולכן היא מותרת בתרומה. וע"ע בכתבי הגר"ח (סי' קפג) שיישב קושיה זו, שפחה אינה חפצה של זונה, אלא דין זונה עלה, משום דביאתה ביאת זנות, וע"כ לא שייך זה אלא לענין איסור קיחה, אבל לא לענין תרומה, דשם רק אם יש לה דין זונה בעצם החפצא הוא דאינה אוכלת, וכיון שהשפחה אינה זונה בהחפצא אוכלת. ובקובץ הערות (סי' מז סק"א) תירץ דהא דאשת כהן דאוכלת בתרומה אינו משום קנין כספו כמו שפחה ועבד אלא משום שהיא עצמה מקבלת קדושה ולכן כל שהיא נפסלת ע"י זנות היא פסולה לאכול בתרומה.

החילוק בין הנושא אשה שנתגרשה ב' פעמים משוחט אם על שני בנים

שאלה.

אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד, ועי' בחולין פ"ב דס"ל לסומכוס דהשוחט את שני בניה ואח"כ שחט את האם עובר בשני לאוין, וצ"ע מאי שנא דגבי כהן שנשא אשה שנתגרשה ב' פעמים דאינו לוקה אלא אחת וכאן על שחיטה אחת עובר ב' לאוין והא המעשה הוא אחד כמו בנשא גרושה.

תשובה.

משיב כהלכה פרשת אמור (תשע"ה)

ש"ת בעניני הפרשה

א. האיסור באותו ואת בנו הוי משניהם כאחד ולא שחיתת האם היא האיסור אחר ששחט הבן אלא מה ששחט האם והולד זה מהוה את האיסור כדכתיב אותו ואת בנו לא תשחטו וא"כ בשחט שני בניה כל א' מן הבנים הוא יוצר האיסור דאם היה האיסור היה רק שחיתת האם אזי כשנשחט בנה כבר אסורה היא וכמו בגרושה אבל כשהאיסור הוא אותו ואת בנו לא תשחטו א"כ בזה נעשה האיסור ע"י שני בניה ולכך יש כאן ב' אסורים משא"כ בגרושה אין נוסף בה כלום במה שנתגרשה מראובן ואח"כ משמעון כיון דאין האיסור גרושת ראובן אלא השם גרושה שבה ולא נוסף כלום בשם גרושה ע"י שנתגרשה ב' פעמים.

ב. באור שמח הלכות איסורי ביאה (פ"ב הי"א) ביאר דאותו ואת בנו כל אחד מן הבנים יש לו איסור בפני עצמו לשחטה עם אמו ביום אחד וא"כ האיסור נעשה ע"י שני בניה וממילא יש כאן שני איסורים משא"כ בגרושה לא נוסף עוד איסור על האשה בזה שנתגרשה גם מראובן וגם משמעון, דהאיסור שבה היא רק בזה שהיא גרושה. וע"ע בקה"י (יבמות סי' ג).

מקור הילפותא לתוספת שבת

שאלה

בגמ' בר"ה דף ט' א' למדו מן הפסוק ועניתם את נפשותיכם בתשעה דין תוספת שבת ויו"ט, וצ"ע מדוע חידשה התורה דין זה שמוסיפין מחול על הקודש דוקא ביו"ב ומזה למדו לשבת ולכל המועדים ולא חידשה זאת בשבת התדירה שבה נכתבו כל איסורי המלאכה ודיני השבות.

תשובה.

י"ל כמו שכתב הרב המגיד בהלכות שביטת עשור (פ"א ה"ז) שתוספת עינוי ביו"ב הוא דבר תורה אבל לא עשיית מלאכה. לכן שפיר נקט תוספת ביו"ב ולא בהלכות שבת דשם מיירי במלאכות.

האם נשים חייבות בנר יו"ט.

שאלה.

הרמב"ם בהלכות יו"ט פ"ז ה"ז כתב שכשם שמצוה לכבד שבת ולענגה כך כל ימים טובים ואמר בהם מקרא קדש וכבר ביארנו הכיבוד והעונג בהלכות שבת, ובהלכות שבת פ"ה ה"ה כתב שמכבוד השבת שיתקן ביתו מבעוד יום ויהיה נר דלוק ושולחן ערוך, ובפ"ה ה"א כתב שמצות הדלקת נרות בכלל עונג שבת וצ"ע דהנה הגרע"א כתב (בתשובה א') שנשים פטורות מדין כבוד ועונג יו"ט דהו"ל מ"ע שהז"ג, ורק בשבת חייבות, וצ"ע א"כ היאך נשים מדליקות נרות יו"ט ומוציאות יד"ח את בעליהן שהיבין מדינא.

תשובה

א. הקשה כן ב"זכרון שמואל" (להגר"ש רוזנבסקי זצ"ל) סוף סי' ל"ב, ותיריך, דדוקא מצות עונג היא מ"ע שהז"ג, כי זמנה רק בשבת ויו"ט עצמם; אבל מצות כבוד איננה מצוה שהזמן גרמא, כי גם בימות החול מוטל על האדם לכבד את השבת ואת היו"ט, כדאיתא ברמב"ם (פרק ל' מהל' שבת ה"ה) וז"ל: "וצריך לתקן ביתו מבעוד יום מפני כבוד השבת, ויהיה נר דלוק ושולחן ערוך ומטה מוצעת, שכל אלו לכבוד שבת הן" וכו'. הרי שמצות כבוד שבת זמנה עוד מלפני השבת (וכמוכח, שאין זמנה דוקא בע"ש, אלא שבפועל אז הוא הזמן המעשי לדאוג לעניני כבוד השבת, שאז הוא סמוך לשבת. אבל לו יצוייר שיוודע מראש שלא יוכל אז לדאוג לכבוד השבת, הרי ודאי שהחובה מוטלת עליו לדאוג לכבוד השבת עוד מקודם, ואפילו מתחילת השבוע, וכמו שמצינו אצל שמאי -

ש"ת בעניני הפרשה

ביצה טז. - שכל ימיו היה אוכל לכבוד שבת. מצא בהמה נאה - אומר: זו לשבת. מצא אחרת נאה הימנה - מניח את השניה ואוכל את הראשונה. הרי שדאג לכבוד שבת כבר מתחילת השבוע).

ב. ועי' גם "שלמי תודה" להג"ר שלום בן ציון פלמן זצ"ל, עניני יו"ט סי' ט'.

ג. יש לציין שמנהג התימנים שנשים אינן מדליקות נר יו"ט בברכה ואולי זה מכח קושיא זו, ויש לברר.

שלוחו של אדם כמותו

שאלה.

ורגמו אותו כל קהל, ובפרש"י במעמד כל העדה מכאן ששלוחו של אדם כמותו, ומבואר דאף דהיה מצוה על כל העדה מ"מ שייך בזה שלוחו של אדם כמותו, וצ"ע דבבית הלוי ח"א כתב דכל מצוה שהאדם חייב לעשותו לא שייך לומר שנעשה שליח לאחרים בזה כיון דגם הוא מצווה בהמצוה נעשית המצוה עבורו ולא עבור המשלח, וכגון במילה כשיש מצוה על כל ישראל אין יכול אדם אחר שאינו האב לשלוח מוהל ויאמר לו שימול עבורו כיון דכל ישראל מצווים במצוה זו וא"כ גם כאן הא היה מצוה על כל העדה ואיך ייעשה א' שליח לאחרים.

תשובה.

א. הנה נתבאר באחרוני זמננו, דענין השליחות בסקילת המגדף אין ענינה כשאר שליחות, שהאחד מצווה באיזה דבר והשני עושה עושה את המצוה במקומו. אלא ענין השליחות כאן הוא כעין חזרת הש"ץ, שגם הש"ץ הרי נקרא "שליח הציבור", ומ"מ אין הכונה שהיחידים חייבים בתפלה נוספת, (חוץ ממה שהתפללו בלחש), והש"ץ הוא שלוחם לעשות מצוה זו במקומם ובשליחותם. (דאם היה הגדר כן, למה צריכים היחידים לעמוד ולשמוע את תפלתו? - הרי יכול הש"ץ להתפלל לבדו, והציבור ילך לביתו! וכמו בשאר שליחותיו, שאין המשלח צריך לעמוד ליד השליח ולראות כיצד הוא עושה את שליחותו). אלא הכונה היא, שיש חובה לציבור להעמיד אחד מהם שיתפלל עבור כולם ובשם כולם. אלא שכדי שתהא עולה להם תפלת הש"ץ לחובה זו, צריכים השולחים לעמוד שם ולשמוע את תפלתו. ואין הכוונה שהם יוצאים ידי חובתן מדין "שומע כעונה", אלא הכוונה היא שהוא מתפלל בשם הציבור, וכדי שיצטרפו לתפלתו, הם צריכים לעמוד בסמוך אליו ולשמוע את תפלתו.

וכן הוא גם הענין בסקילת המגדף. שאין הכונה במצוה זו, שלכל אחד ואחד מישראל יש חובה פרטית לסקול את המגדף, והסוקל מוציא את כל אחד ואחד מישראל ידי חובתו מדין שליח. אלא הכונה היא, שעל הציבור מוטל להעמיד מישהו שיסקול את המגדף, וכדי להיות שייכים ומצטרפים למעשהו של הסוקל, צריכים כל העדה לעמוד שם בשעת הסקילה, וכמו שכתב רש"י: "וְרָגְמוּ אֹתוֹ כָּל הָעֵדָה - במעמד כל העדה".

ב. בספר פרורים משלחן גבוה תירץ דמצוה זו של רגימת המגדף לא הוי חובת יחיד אלא חובת ציבור וילפינן דשלוחו של אדם כמותו מדכתבה התורה כל העדה והיינו דמצוה על כל העדה - הציבור לדאוג שירגמו אותו ומכאן דשלוחו כמותו לקרותו כל העדה. אבל במצוה שבוטל לא שייך שיעשה מעשה המוטל עליו להתייחס לאחרים כאילו עשאו המשלח ולא הוא, אבל כאן מתקיים המצוה גם להורגם וכן לכל ישראל ואין זה שייך למצוה שבוטל.

~ מדור אחודה חידה ~

חידה.

היכן מצינו שיש עניין באדם שיהיה גבוה. (מרומו בפרשה בתו"כ).

תשובה.

הנה בגמ' [יומא י"ט א'] דרשו על הפסוק והכהן הגדול מאחיו - שיהא גדול מאחיו בכח בנוי בחכמה ובעושר, אחרים אומרים, מניין שאם אין לו שאחיו הכהנים מגדלין אותו ת"ל והכהן הגדול מאחיו - גדלהו משל אחיו. ובתו"כ מוסיף עוד ובמראה, ובילקוט גריס תחת במראה - במדה, כלומר שיהיה בעל קומה, וכתב התורה תמימה כאן, נראה עיקר גירסת הילקוט ע"פ מ"ש בשבת צ"ב א' אין השכינה שורה אלא על בעל קומה, ובתענית ט"ו א' אומר אדם של צורה, ופירש"י בעל קומה שישמעו ויקבלו דבריו, ובסנהדרין י"ז א' מבואר שצריך להושיב בסנהדרין אנשים בעלי קומה, ופירש"י כדי שתהא אימתן מוטלת על הבריות, הרי דזה הוי אחת המעלות הדרושות לאדם נכבד ובעל בעמו, והוא הדין בכה"ג. [וע"פ זה יש לפרש האגדה דחלק ק"ה ב' שבין יתר הקללות שביקש בלעם לקלל את ישראל אמרו שביקש שלא יהא להם מלכים בעלי קומה, ולא בארו המפרשים בתכונת בקשה זו, ולפי שכתבנו ביקש שיהיו להם מלכים חסרי מעלה זו, ולא יטילו אימה על הצבור, וממילא יהיה העם פרוץ לשמצה, וזו היא באמת קללה נמרצה].

חידה.

איזה איש מותר לישא אשה, שלא תהיה מבוגרת מגיל שתים שיערה ומחצה.

תשובה.

אצל הכהן גדול ציוותה תורתנו 'בתולה מעמיו יקח אשה' ובגמ' 'במנות [ס"א ב'] - ת"ר, אי בתולה יכול קטנה ת"ל אשה, אי אשה יכול בוגרת, ת"ל בתולה, הא כיצד, יצאה מכלל קטנות ולכלל בגרות לא באה ואיזו היא, זו נערה.

~ הלכות שבת ~

יש להסתפק. הנה מצינו שבער"ש מותר לקנות צרכי שבת קודם התפילה, צ"ע האם מותר לו להוסיף לקנות אף עוד קצת מוצרים שהם לא לצורך שבת, או שבזה אין לו היתר כלל.